



Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Vapaa Sivistystyö ry:n lausunto: HE 154/2022 vp Hallituksen esitys valtion talousarvioksi
vuodelle 2023 Helsinki 6.10.2022 / Kuulemistilaisuus 7.10.2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto pyytää kirjeessään 28.9.2022 VST ry:n asiantuntijaa kuultavaksi 7.10.2022 sekä kirjallista asiantuntijalausuntoa 6.10.2022 mennessä. Kuulemistilaisuuden teemana on Vapaan sivistystyön resurssit, mm. oppivelvollisuuden laajentamiseen ja kotoutumiskoulutuksen osoitetun rahoituksen riittävyys.

Kotoutumiskoulutuksen osoitetun rahoituksen riittävyys

Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (VN 2021:62) valmistui kesäkuussa 2021. Keskeisiä ehdotuksia selonteossa ovat kotoutumisen alkuvaiheen tehostamiseksi valmisteltava kotoutumishjelma, peruspalveluiden ja yleisen koulutusjärjestelmän kehittäminen vastaamaan entistä paremmin myös maahanmuuttajien tarpeisiin ja ohjauksen ja neuvonnan vakinaistaminen ja vahvistaminen kaikille Suomeen muuttaneille.

Vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksista selonteko linjaa seuraavasti: Luku- ja kirjoitustaidon ja perustaitojen **koulutuksen maksuttomuus** vapaan sivistystyön oppilaitoksissa säilytetään nykyistä vastaavasti, mikäli kotoutumissuunnitelman voimassaoloaika lyhennetään. VST ry on omissa lausunnoissaan vastustanut kotoutumissuunnitelman lyhentämistä juuri opiskelijan toimeentuloon viitaten tilanteessa, jossa vaadittu kielitaso ei toteudu.

- **Vahvistetaan vapaan sivistystyön oppilaitosten roolia kotoutumisen edistämässä kokonaisuutena, kun maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyn koulutuksen valtionosuusrahoitus on erotettu omaksi kokonaisuudekseen vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmässä.**
- **Ukrainalaisten tilapäistä suojaa hakevien pakolaisten sivistys- ja koulutustarpeisiin pitää kohdentaa sosiaalisesti kestävät ja rahoituksellisesti riittävät resurssit – 5 milj. euron rahoitus vuoden 2023 valtion talousarviossa on oikeansuuntainen.**
- **VST ry esittää, että vuoden 2023 talousarviossa kohdennetaan lisärahoitusta vapaan sivistystyön oppilaitoksille kieli-, kulttuuri-, yhteiskunta- sekä työelämävalmiuksia edistävien koulutuksien järjestämiseksi kotoutumisajan ylittäneille ja maahanmuuttajainaisille. Tarvittavan lisärahoituksen määrä on noin 5 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi syksyn 2022 aikana tulee valmistella muutokset säädöksiin siten, että kotoutumisajan ylittäneet voivat osallistua vapaana sivistystyönä järjestettävään koulutukseen maksuttomasti ja oppilaitos on oikeutettu 100 % valtionosuusrahoitukseen – tämä selvitystyö tulee käynnistää viipymättä.**

Perus- ja digitaidot kaikille

Jatkuvan oppimisen uudistuksen toimenpiteet eivät kohdennu työttömiin ja heikot perus- ja digitaidot omaaviin. Talousarviossa on kiinnitetty huomiota mm. 55+ työllisyysvalmiuksiin. Rahoitus ei kuitenkaan kohdennu vapaan sivistystyön oppilaitoksille, joilla on laaja osaaminen perus- ja digitaitojen opetuksesta erilaisille kohderyhmille. Heikot perustaidot omaaville on kyettävä tarjoamaan maksuttomia opiskeluvaihtoehtoja. Vapaan sivistystyön opintotukirahoitus mahdollistaisi maksuttoman opiskelun ja sen kohdennettavuus rahoitusinstrumenttina on hyvä.

- **VST ry nostaa esille paikallisten vapaan sivistystyön oppilaitosten ja kansalaisjärjestöjen mahdollisuudet digiperustaitojen kouluttajina ja koulutuksen aliedustettujen heikot perustaidot hallitsevien ryhmien tavoittajina. Laajennettu opintotukirahoitus perus- ja digitaitoihin vastaa paikallisiin ja alueellisiin koulutuksen ja työelämän osaamisen kohtaantohaasteisiin.**

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Talousarvioesityksessä todetaan, että oppivelvollisuuden laajentamisen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanoa jatketaan. Talousarvioesityksessä vuodelle 2023 on opetus- ja kulttuuriministeriön momentilla 29.10.31 kohdennettu kansanopistoille 3,5 milj. euroa oppivelvollisille suunnatun koulutuksen toteuttamiseen – Opistovuosi oppivelvollisille.

VST ry tukee ajatusta 1000 oppivelvollisten nuorten opiskelumahdollisuutta Opistovuosi-koulutuksessa vuosittain. Talousarvioesityksessä ei ole huomioitu kansanopistojen oppivelvollisten vapaan sivistystyön opiskelijoiden oppimateriaalikustannuksia, joista on vastikään säädetty. Tämä tulee korjata. Vuoden 2023 talousarvioesitykseen nähden 350 opiskelijan lisäys ja oppimateriaalikustannusten huomioiminen tarkoittaa 1,8 miljoonan euron lisäystä. Talousarviossa on varauduttu vain noin 650 opiskelijaan.

7.10.2022

VST ry:n hallituksen psta Björn Wallén, puheenjohtaja